

ВІДГУК
офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента
Стрілець Ольги Володимирівни
на дисертацію Лі Ябіня
«Формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх
учителів образотворчого мистецтва в Україні та КНР»,
подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 015 – Професійна освіта

Актуальність та доцільність Актуальність досліджуваної теми визначається нагальною потребою школи та університету у вчителів мистецтв, здатному поєднати художню компетентність із сучасною педагогічною культурою, цифровою грамотністю та культурною чутливістю. На цьому тлі зростає інтерес до практик, що інтегрують традиційну культурну спадщину та цифрові технології у професійну підготовку – напрями, що активно розвиваються в КНР і стають дедалі важливішими для українського контексту. Втім, у науковій літературі домінують або загальні студії з компетентностей, або предметно-методичні напрацювання без зіставлення двох систем. Новизна проблеми дисертації полягає в її предметній вузькості (саме образотворче мистецтво, а не «мистецтва взагалі»), цілісному баченні компетентності (змістові та ціннісні компоненти у зв'язку з підготовкою вчителя) та порівняльному вимірі з урахуванням актуальних трендів – цифровізації, міждисциплінарності, роботи зі спадщиною. Заявлена постановка питання дозволяє вписати мистецько-педагогічну підготовку у ширший контекст культурної політики й інноваційної освіти, що й надає темі як соціальної ваги, так і наукової новизни.

Важливість поданої до розгляду роботи також обумовлюється низкою питань, які нині постають перед українською системою підготовки висококваліфікованих художньо-педагогічних кадрів:

– потребою сучасного українського суспільства у створенні ефективної платформи для професійного та особистісного розвитку

майбутніх учителів образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» в умовах реалізації концепції Нової української школи;

– прагненням національної педагогічної науки розширити уявлення щодо систем навчання та виховання за кордоном, зокрема у КНР, про що свідчать численні наукові праці, присвячені системі мистецько-педагогічної освіти Китайської держави;

– необхідністю залучення позитивних елементів закордонного досвіду з метою удосконалення національної системи підготовки висококваліфікованих художньо-педагогічних кадрів.

Закономірним з огляду на актуальність теми є **зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами**. Як відзначає дисертант, роботу виконано в межах комплексних програм науково-дослідної теми кафедри загальної початкової та професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Інноваційні технології у підготовці фахівців різних галузей» (номер державної реєстрації 0124U004086) та кафедри музичного мистецтва ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Мистецька освіта: історія, теорія, технології» (номер державної реєстрації 0120U103147).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, є загалом достатнім. Він забезпечений використанням широкого методологічного інструментарію та джерельною базою. Дисертантом обрано низку взаємодоповнюваних підходів до аналізу й узагальнення теоретичних ідей та практики підготовки вчителів образотворчого мистецтва в Україні та КНР, використано загальнонаукові і спеціальні методи наукових досліджень, проаналізовано документи міжнародних організацій (насамперед UNESCO та OECD), історико-педагогічну, філософську, етнографічну літературу, нормативно-правову базу педагогічної та мистецько-педагогічної освіти в Україні та Китаї, навчально-методичну документацію закладів вищої освіти двох країн, які здійснюють підготовку вчителів образотворчого мистецтва.

Дисертант коректно сформулював мету, визначив об'єкт та предмет дослідження. Не викликають заперечень завдання, наукова новизна, практичне значення одержаних результатів. Робота виконана із залученням ґрунтовної джерельної бази (214 найменувань, зокрема сайти державних органів і університетів України та КНР, а також їх підрозділів, які готують майбутніх учителів образотворчого мистецтва, китайських і міжнародних наукових журналів, наукових бібліотек і електронних архівів університетів України та Китаю тощо), в якій відображено різні аспекти проблематики підготовки художньо-педагогічних кадрів. Це дозволило: розкрити генезу компетентнісного підходу як базису формування досліджуваної професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва; схарактеризувати становлення і розвиток національних систем підготовки художньо-педагогічних кадрів в Україні та Китаї, уточнити періодизацію, виявити спільні риси та відмінності; визначити особливості структури і змісту професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у двох країнах та схарактеризувати форми і методи її формування; розкрити тенденції, виявити педагогічно цінні ідеї та досвід підготовки вчителів образотворчого мистецтва в Україні та КНР, накреслити перспективи взаємного використання українського та китайського досвіду.

Заслуговує на позитивну оцінку введення до наукового обігу в Україні низки перекладених дисертантом з китайської мови документів, що характеризують організаційне та навчально-методичне забезпечення підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва у Китаї на нинішньому етапі. Це значною мірою збагачує наукову новизну рецензованого дослідження.

Позитивно оцінюємо ретельний аналіз численних досліджень і особливо документів UNESCO та OECD, інших організацій, який дозволив дисертанту простежити генезу компетентнісного підходу в освіті у міжнародному та національних українському та китайському науково-педагогічних дискурсах. Науковий інтерес становлять виявлені дисертантом

певні історичні паралелі у становленні й розвитку систем художньо-педагогічної освіти наших двох країн.

Привертають увагу підрозділи дисертаційної роботи, присвячені висвітленню конкретного практичного досвіду формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в закладах вищої освіти України і Китаю. На наш погляд, ці підрозділи – 2.1 та 2.2 – є центральними в дисертації Лі Ябіня.

На безумовне схвалення заслуговує ретельний аналіз компетентнісних засад, професійно-педагогічного змісту, методичного інструментарію освітніх програм підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва низки українських педагогічних вишів, що напевно буде цікавим і корисним для китайських колег.

Для української системи художньо-педагогічної освіти становлять безумовний інтерес різні моделі підготовки вчителів образотворчого мистецтва в Китаї, зокрема ті, що реалізуються мистецькими підрозділами нормальних (педагогічних) університетів і особливо – педагогічними підрозділами академій образотворчих мистецтв, адже такий досвід не має аналогів в Україні. На ретельну увагу українських педагогів заслуговують і перекладені дисертантом з китайської мови освітні програми спеціальності «Образотворче мистецтво (педагогічна освіта)», розроблені фахівцями Академії образотворчих мистецтв Північно-Західного нормального університету (мистецький підрозділ педагогічного вишу) та Академії образотворчих мистецтв провінції Хебей (педагогічний підрозділ мистецького вишу).

Результати виконаного Лі Ябінем наукового дослідження можуть бути використані у процесі розробки навчальних курсів, підготовки навчально-методичного супроводу викладання мистецької та порівняльної педагогіки, синології, історії зарубіжної педагогіки; у процесі читання спецкурсів та проведення спецсемінарів з проблем зарубіжної вищої мистецької та художньо-педагогічної освіти. Окрім того, наукові доробки автора доцільно

реалізувати з метою здійснення порівняльного аналізу процесу розвитку мистецько-педагогічної думки та освітньої практики народів світу. Зазначене свідчить про практичну значущість дослідження Лі Ябіня.

Детальне вивчення дисертаційної роботи дозволяє дійти висновку, що основні положення та результати дослідження достатньо обґрунтовані, є достовірними, мають наукову новизну і практичну значущість, апробовані в процесі виконання прикладного проєкту з реформування творчості на випускному рівні для студентів бакалаврату з живопису в університетах, сфокусованого на запровадженні проєктного підходу, у виступах дисертанта на науково-практичних конференціях міжнародного та всеукраїнського рівнів. Автором підготовлено 16 публікацій: 2 статті у провідних фахових виданнях України, 1 стаття у виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази Scopus, 2 статті у китайських наукових виданнях, підручник і монографія з олійного живопису (у співавторстві), 9 тез доповідей на конференціях міжнародного і всеукраїнського рівнів. Дисертант чітко визначив свій особистий внесок у працях, виконаних у співавторстві.

Аналіз дисертаційної роботи дає підстави для висновку, що намічені завдання виконані. Дисертантом надані змістовні висновки, що відповідають поставленим завданням.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу в цілому, вважаємо за необхідне зробити деякі зауваження:

1. У підрозділі 1.3 дисертації, з-поміж іншого, аналізується стан підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва на різних етапах становлення й розвитку системи вищої художньо-педагогічної освіти в КНР. При цьому, за винятком етапу «культурної революції» і руйнування системи, автор відзначає переважно позитивні моменти. Вважаємо, що доцільно було б говорити не тільки про досягнення, а й схарактеризувати труднощі та помилки, які виникли у цій сфері, виявити їх причини й дати належну оцінку.

2. Характеризуючи моделі і досвід підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва в Китаї, автор спирається на аналіз навчальної роботи, педагогічних практик студентів та їхньої позааудиторної активності. При цьому дисертант, на наш погляд, безпідставно залишає поза увагою роль науково-дослідної роботи студентів.

3. Дисертація, безперечно, тільки виграла б, якби автор змістовніше розкрив внесок конкретних китайських науковців і художників-педагогів у розвиток мистецької педагогіки, теорії і методики викладання образотворчого мистецтва у школі, теоретичних і методичних засад вищої художньо-педагогічної освіти.

4. Наукова цінність дисертаційного дослідження підвищилась би в разі висвітлення поряд із вітчизняними і китайським науковими джерелами праць, що відображують позицію науковців провідних країн світу щодо проблеми підготовки художньо-педагогічних кадрів.

5. Бажано було б відобразити в тексті дисертації не лише сучасні українські та китайської моделі професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва, але й моделі, що реалізуються нині у розвинених країнах світу.

У цілому, зазначені дискусійні положення та побажання суттєво не впливають на позитивне враження від дисертаційного дослідження і його високу оцінку.

Загальний висновок та оцінка дисертації. Можемо зазначити, що робота виконана на високому теоретико-методологічному та практичному рівнях. Результати дослідження мають наукову новизну та практичну значущість. Структура роботи збалансована, матеріал викладено логічно, результати та висновки обґрунтовані. Усе перелічене дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційне дослідження «Формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в Україні та КНР» Лі Ябіня є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке виконано дисертантом особисто за актуальною темою із

матеріали проведених дисертантом досліджень (якісне дослідження ставлення викладачів мистецьких коледжів до професійно значущих особистісних якостей учителів мистецьких дисциплін, а також виконаний під керівництвом дисертанта прикладний проєкт з реформування викладання), які свідчать про його особистий внесок в науку. Основні матеріали, результати та висновки дослідження достатньо повно оприлюднені в наукових працях Лі Ябіня.

Ураховуючи високий рівень дослідження, актуальність теми, новизну, практичну значущість отриманих результатів, зазначимо, що дисертаційне дослідження «Формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в Україні та КНР» відповідає спеціальності 015 «Професійна освіта» та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та пп. 6, 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 41 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024, а його автор Лі Ябінь заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта».

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецької освіти і
візуально-музичних практик
Університету
Григорія Сковороди в Переяславі

ПІДПИС Ольга СТРИЛЕЦЬ
Засвідчую:
Нач. ВК Ліна Дюпасенко
22.10.25р